

Numărul 2.

Oradea-mare 12/25 ianuarie 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Dor de primăvară.

De-aș trăi pân' oiă vedea
Înfrunzind colnic, vâlcea!
De-aș ajunge să ved iară
Rândunici sburând pe-afară!

Prin ce plături rătăcești?
Pentru ce nu mai sosești,
Primăvară draguliță,
Cu flori tinere 'n cosiță?

Oă de când tu ai plecat,
Frunza 'n codri s'a uscat;
Și e plâng, oftez cu jale,
Tot privind în a ta cale...

Până când atâta greū,
Geruri, viscole mereū?
Până când tot nor, ninsoare,
Fără nici o zi cu soare?...

Ah, veniți, veniți, cocori,
Și voi fluturi sburători!
Zimbitoare primăvară,
Vino iar la noi în țară!

Pe la noi când vei veni,
Codrii doine ți-or doini;
Și 'n piept inima-mă, sglobie,
Va săltă de veselie!

Petru Dulfu.

Studii din lirica franceză.

(Conferință rostită în Brașov la 1/14 decembre an. tr. în folosul mesei studenților români.)

(Urmare.)

Acest poet titan, influențat din copilărie de toate evenimentele poporului său, a cântat succesiv în versuri admirabile luptele și victoriile neamului său, a cântat tot secolul său sbuciumat, cu transformările sale contemporane, buciunând în cornul său de aur, tot cu aceeași ardoare, speranțe și pasiuni, cu nesfârșit zel al darului său liric cu care a făurit timp de 60 de ani versuri. Toată viața sa a fost un cântec în care și-a spus suferințele și speranțele poporului său. El aparține unei rase, care astăzi pare că e stinsă, rasei *oamenilor superiori* al căror geniū nu aparține numai unei națiuni, ci întregii lumi civilizate.

Da, Victor Hugo aparține întregii lumi civilizate. De la începutul debutului său literar, — tinăr în vârstă de 20 de ani, — de la 1822, a mers treptat spre perfecțiune, strălucind la adânci bătrânețe în gloria maestrului său. De la odele sale începătoare până la uriașa lucrare *Legenda Secolelor* a urcat mereu Parnasul fără nici o șovăire, restituind limbei sale vigoarea, frumșetea și stilul de care eră lipsită timp de două secole.

După odele sale prime în care nu se desgrădise încă de școala pseudo-clasică, urmă lucrarea lui de valoare *Les Orientales*, inspirată de reboșul neatârării grecești, căruia cădū jertfă și marele poet englez Byron. În Poesiile *Orientales* se manifestează în versuri sonore adevărata nouă direcțiune. Prin șirele acestor poezii resar imaginile cele mai impu-nătoare de țeri depărtate, de oameni cu chipuri și obiceiuri streine, cu superstițiunile lor orientale. El ne reprezintă pe beduinii, — viața de pustiri, un oraș ocupat de turci, — pașa care plânge animalul

seu de predilecție ce a murit. — Admirabil descrie șesul arabic cu ogoarele galbene, pustiul semănat de grandioasele piramide; — o grupă de arabi blăjini de fire în gîrurul unui foc a cărui pară se înalță și spulberă scânteii la adierea vîntului de noapte, — arabii saltă în danțuri în gîrurul focului, departe marea mugeșce împovărată de viscol și nașce valurii uriașe. — Colo Babilonul își așterne umbrele mărețe pe lumina palidă a lunii, — ici colosuri mari de peatră zac pe doagă de moarte, prin ele trece vîntul și șueră în armonii ciudate, — colo o seamă de palate minunate în a căror încăperi secrete licăresc flăcările orgiilor, și se vîd chipurile crudelor și mîndrelor sultane, și așa mai departe în felul acesta.

Cu toată frumsețea, această lucrare a lui Victor Hugo întimpină din multe părți critică, înse această critică nu desarmă pe poet, el merse înainte spre țel pe drumul ce și-l tăia el însuș.

Apărură pe urmă volumul său *Feuilles d'automne* *Frunzele de toamnă*, care fu salutat cu iubire și entuziasm, mai puțin pentru frumsețea lor, decât pentru caracterul familiar intim, elegiac, accesibil mai cu înlesnire publicului și criticilor sei. Poetul își aduce aminte de casa părintească, de tineretele sale, de mama, de tatăl său eare eră soldat.

Operele lui următoare *les Chants du Crépuscule*, *Les Vois intérieurs* *les Rayons et les Ombres*, fure salutate cu tot atât entuziasm, mai cu seamă pentru părțile sentimentale, deoarece ce poetul neîntrecut nunumaî că șeie să dea viață la tot ce vede, și ce aude, dar exprimă cu precisiune și ceea ce este nedeslușit în sufletul nostru și ce nu se poate ghici în natură. Emoțiunea care ne petrunde, atinge fără să sdruncine sufletul, — asemenea legendei lui Orfeu iarba, arborii, pietrele sufer, vorbesc, cîntă și visează cu el.

Voiu cită din *Cîntecele crepusculului* următoarea poezie tradusă de Naum:

Copilăria.

Cîntă cîntă copilul, iar mamă-sa gemînd,
Trăgea de moarte 'n umbră, chip mîndru lacrămînd:
În nori acuma moartea pîndia de-asupra sa, —
Eû ascultam cum geme, — copilul cum cîntă.

Cinci ani avea copilul și la fereastră stînd
Cu risul său, — cu jocul plăcut șgomot făcînd,
Iar maică-sa alături cu-al său copil iubit,
Ce cîntă toată ziua, — gema neconținut.

Să doarmă s'a dus mama, sub piatră 'n tîntirim.
Copilul toată ziua cîntînd îl auzim. —
Un fruct este durerea de suferit prea greū,
Să crească pe-e mlăciț. nu-l lasă Dumnezeu.

Les Chatiments, *les Contemplations* și *La Légende des Siècles* au fost scrise din esilul său de 20 de ani.

Les Chatiments este o lucrare extraordinară, în care artistul cu o elocință rară ne dă în imagi-nele cele mai variate, expresiunea sentimentelor ome-neșci. Mânia, indignațiunea, dușoșia și tristețea se în-fățișează și curg în epopea cea mai frumoasă.

Contemplațiunile ne arată spiritul poetului într'altă formă gravă, filosofică și visătoare cu inspi-rațiunii complexe și multiple inbină glasul naturii cu durerile și bucuriile ome-neșci, căci poetul șeie să mișce coardele sufletești. Cu ochiul său scrutător

observă toate minuțiositățile în natură, iar cu urechea lui fină aude și vaerul ascuns și jeluirile ome-neșci, încât pune în înțelegere omul și natura.

Cea mai mare operă a lui Victor Hugo fu înse *Legenda Secolelor*, căci ea stabili pentru totdeauna geniul și gloria marelui poet, fiind adeverit de entuziasmul tuturor.

În șire nesfârșite, scrise într'o limbă corectă, ca infalibil gramatician curge aceasta lucrare uriașă despre care el însuș zice: „Voiam să descriu uma-nitatea succesiv sub toate aspectele: istorie, fabulă, filosofie, religiune și șciință, cu tendința de a o înalță spre deplină perfecțiune“. Numai geniul lui colosal putea ținea piept cu asemenea întreprindere, numai prin geniul său a putut reuși să se asimileze cu istoria, cu religiunea, cu filosofia rîndurilor de civilizațiunii trecute. El trebui să se facă contempo-ranul tuturor epocelor recente. *Legenda Secolelor* este mai mult decât reînvierea istorică și legendară a epocelor trecute, ea este ecoul sentimentelor moderne. Compozițiunea această epică va remănea do-vadă eclatantă a unei imaginațiunii incomparabile.

Din punct de vedere politic, Victor Hugo a schimbat foarte des convingerile sale, fiind înse tot-dauna apărătorul poporului său. În scrierea sa *L'année terrible*, după desastrul Franciei de la 1870—71, se ridică cu figura lui grandioasă și impunătoare ca apărător al patriei sale, sdrobită și isbită la pămînt.

Victor Hugo a fost un mare adorator al lui Napoleon, pe care îl preamări în poeziile sale. Citez un fragment din poezia *El*, tradusă de Grigoriu.

Tot el și el ori unde... în ghiată sa în pară,
Imaginea sa vecinic gîndirea-mi infioară. —
El varsă 'n al meu suflet un mult ceresc avînt. —
Eû tremur pe-a mea buză s'adun cuvinte sume,
Cînd plin de strălucire giganticul său nume
Cu 'ntreaga lui splendoare apare 'n al meu cînt!

Apoi mai departe:

La Roma, peste care domneșce o conclavă,
La Elba, saū prin munții cei înegriți de lavă,
„La vesela Alhambră, la Kremlin îl vîd eū;
El este pretutindini!... La Nil imi reapare,
Egiptul aruncă lumini din al său soare,
Din Orient resare puțernic astrul său.

Între lucrările lui poetice mai amintim *Les Chanson de rues et de bois*, drăgălașele *Legende*, și *Arta de a fi tata moș* versuri scrise de dragostea nepoțelilor lui.

Afară de lucrările sale lirice, Victor Hugo are o mulțime de opere distinse de gen *dramatic* precum „*Hernani*, *Kronwell*, *Marion Delorme*, *Maria Tudor*, *Angelo tiranul Padovei*, tradusă de Negruzi, *Ruy Blas* trad. de Olănescu, *Lucrezia Borgia*, precum și Trilogia *Burggraviu* cari de și n'a fost apreciată de publicul francez la prima inscenare, a fost reprezentată în anul acesta cu ocașiunea centenaru-lui marelui poet în Theatre français cu succésul cel mai frumos.

De mare valoare este Victor Hugo și ca ro-mancier, frumoasele lui lucrări *Notre dame de Paris*, *Miserabilii* și alte scrieri filosofice sînt apreciate de toată lumea. Nu întru în detaliile acestor lucrări, de oare-ce nu cade în cadrul acestui studiu.

Resumînd în general activitatea acestui mare bărbat, ne speriăm de creațiunile lui abondente, cari remăn cu toate acestea pe acelaș nivel de înălțime.

Din toate scrierile lui Hugo străbate acelaș fel de credință absolută în puterea eternă care ne stăpânește. Constatăm că convingerea lui eră basată pe profundă credință, fără să ceară deslușirea menirei vieții omenești de la știință. El eră un evocator al minunilor, al enigmelor supranaturale, convins de o continuare a vieții noastre pământești. Din isvorul acesta pururea limpede și neturburat cântă în cuvinte sublime frumusețea, măreția și armonia lumii, prorocind pace și fericire și generațiunilor viitoare. El simțea durerea omenească, compătîmind pe cei desmoșteniți, pe cei inferiori, pe cei slabi și chiar pe cei păcătoși și miserabili.

Convingerile și principiile aceste au fost generatoarele prodigioaselor și minunatelor sale lucrări literare, cu bunătatea lui nesfârșită din care risipiă tuturor celor ce doriau să se împărtășească de ea, i-a deschis poetului nemărginitul orizont al imaginațiunii de unde a scos comorile sale literare.

Frideric August, moștenitorul de tron al Saxoniei.

„Nu pot să-mi aduc aminte de această carte fără să simt cea mai profundă recunoștință pentru autorul ei. Eram încă tiner, și nu eșisem de pe munții insulei mele natale și nu cunoșceam lumea. Când încăpui pentru prima oară această carte în mâna mea, am avut visiunea unei lumi scăldate în lumină; admiram bogăția imaginilor, limba precisă și sonoră. Ca printr'o bruscă și grozavă revelațiune mi se năluci acum marea, munții, codrii, natura întreagă a țării mele pe care o vădusem numai cu ochii confuși și înconșcii ai copilăriei, într'o mfrumsețată lumină vie a idealului.“

Tot el asemenează geniul lui Hugo cu natura tropicală a insulei sale natale:

„Când încetează ploile zonei toride, ce cad în pânze dese peste piscurile munților insulei mele, vântul de apus scutură și cerne norii, risipindu i în soare. Apele adunate în rezervoriile naturale de pe culmi își rup zăgazurile și se sloboade în puhoai

Louise Antoinette, soția moștenitorului Saxoniei.

Acest virtuos al meseriei sale, a format noua limbă fără de care azi nu se mai scrie poezia franceză, framântând-o cu dibăcie în cuvinte și metafore. Geniul lui literar este așa de vast, dacă considerăm abondanța ideilor, plastica și neîntrerupta fermentare în operele lui, care vor rămânea nemuritoare în posteritate.

Asemenea colos creator nu putea rămânea fără urmaș. Între discipulii școlii sale, primul elev vrednic de maestrul său este Leconte de Lisle. De el a fost instruit în modelarea versului, de la el a prins gustul exotismului, pe care l-a tratat ca strat primitiv în *Orientales*, și pe care Leconte de Lisle l-a dezvoltat în lucrările lui *Eriniile* și *Cain*.

Leconte de Lisle a fost unul din cei mai fervenți adoratori ai lui Hugo. Să lăsăm inșe pe poet să ne spună impresiunea ce-i făcui *Orientalele* lui Hugo în prima sa tinerețe.

prin crepăturile munților, lăsându-se peste treptele stâncilor uriașe pe care s'a format vegetațiune sălbatică. Apele infuriate spumegă și se sbat în sărituri uriașe, ca torente și cataracte, mugind acum ascunse, acum violente.

„Iei și colo la adăpostul puhoaielor sălbatice cresc lianele înalte, ciripesc păsărelele, scăldându-se în mușchiul plin de spume, ce scapără ca diamantele în bătaia soarelui.“

„Alături torentul năvăleşce sălbatic, desrădăcî nând tămărinzii, cari se jelesc cu capetele lor pletoase, amenințând turmele de vaci cari mugesc înfiorate. Și torentul își face cale mereu, cădând din culme în culme cu mai multă vehemență până când ajuns la mare face un gol imens biruind valurile cele mai înalte.

„Astfel compar eu, zice poetul, geniul lui Hugo.“

(Va urmă.)

Maria Baiulescu.

V i s.

*Pe drumul de valuri
De-argint, creșce 'n zare
Fantastic, o pânză,
Un semn de-'ntrebare.*

*Apusul vrăjit e
De-amurgu 'n văpae,
Pe ceruri stăpână-î
Regina bălăe.*

*Din sălcii plecate
Pornit a pe vânt
Un cântec de șoapte
Molatic și sfânt.*

*De sus, de pe bolta
Stropită cu foc
Se cerne prin aer
Un vis de noroc...*

*E numai splendoare
Și farmec în fire,
Și 'n ochii tei mândri
Povești de tubire.*

G. Tutoveanu.

P r o b a.

(Fine.)

Îmi încordați toate forțele, dar nu me puteai mișca de loc. O putere misterioasă me ținea ca încatenat. Macar aș fi dorit a îmbrătoșă pe iubita mea și a-i usca lacrimile cu sărutările mele fierbinți!

De odată, ca și când ar fi înțeles cugetul și intențiunea mea, Laura se aplecă spre mine și-mi sărută fruntea învăpăiată. Părul ei profumat îmi adia obrajii ardători și de atingerea aceasta îmi trecu prin tot trupul ca un torent electric, un fior dulce. După aceea me netezi lingșitor pe frunte și-mi zise tremurător de tristeată:

— O nenorocire mare mi s'a întâmplat, care poate ne va despărți pentru totdeauna.

Voiam a protestă din tot adâncul inimei, a-î jură, că sânt gata a împărtăși cu ea ori ce soarte, dar membrele mele erau grele ca deplumb și nu le puteam rădica. Me svêcolii din toată puterea, până ce reușii a frânge vrajul ce me ținea încatenat; cu mare anevoie îmi deschisei brațele și strigaî cu limba împedecată încă:

— Nu te las nici la un cas, iubita mea!... O, cât ești de frumoasă!

— Bună ziua, domnule avocat — audii resunând în acest moment o voce profundă de bărbat.

Înspălmântat și rușinat, îmi îndreptai privirea repede în direcțiunea de unde venira acestea cuvinte și vedui că în ușă stătea un bărbat.

Eră evident că ațipisem, și până când în vis

me ocupasem cu Laura, iată că a sosit mult doritul prim client.

Și o, în ce stare m'a aflat!... Dormind... N'am ce negă, îmi eră rușine de mine ênsumi.

Pentru a-mi ascunde confusiunea, aflai consult a sări repede de pe fotel, și, arătând pe un scaun, invitaî pe necunoscutul să ia loc.

— Mulțămesc — se scusă acesta apropiindu-se de mine — pentru că am încă mult de-a alergă. Aveți, domnule, o scrisoare, iată aici e!

Și observaî că depărtându-se, își dădea toată silința să-și innădușească risul, care-l năpădiă.

Me simțiam aproape nimic de rușine: în confusiunea-mi somnoroasă ținuî drept client pe împărțitorul de epistole, cu toate că fiind acela îmbrăcat în uniformă, îl puteau cunoașce chiar și copiii.

Îmi întinsei mâna pe masă și pipăii scrisoarea... De n'ar fi fost aceea în mâna mea, aș fi cređut că am visat numai de ea, într'atâta eram de confus și zăpăcit.

Dar confusiunea aceasta se schimbă în bucurie vie și plină de iritatie, după ce recunoscuî pe plicul epistolei scrisoarea Laurei. Până atunci încă nu căpétasem nici odată epistolă de la mireasa mea, căci ne întâlneau aproape zilnic. Ce-mi putea înse scrie Laura?... Trebuia să fie ceva important, ceva ce nu se putea amână...

Repede desfăcuî plicul și percursei conținutul scrisoarei. Ochii mei de odată se opriră ca încremeniți pe un pasaj, genunchii îmi începură a tremură, simțiî că sângele mi se imbulzeșce spre inimă și că fața-mi îngălbineșce.

Pasajul acesta repetă fidel aceleași cuvinte distrugătoare de fericire, pe cari numai cu câteva minute mai nainte le audii sunând jalnic în vis de pe buzele Laurei.

— „O nenorocire mare mi s'a întâmplat, care poate ne va despărți pentru totdeauna“.

Galbên și palid de frică, tremurând de iritație și de simțul unei mari nenorociri, îmi luai pălăria și bastonul și plecai cătră locuința Laurei.

Cine m'ar fi vedut fugind pe uliță și ar fi cunoscut de mai nainte obiceiul meu de a observă la preumblări o deseversită eleganță de cavalier — me rog, că espresinnea aceasta să nu mi se inducă pe conta laudei propriie, căci nu fac alt ceva, decât repetez numai opiniunea amicilor și cunoscuților mei — ar fi cređut, că am nebunit.

În timp de câteva minute percursei calea de o jumătate de oră, și cu inimă svicitoare intraî la Laura.

Mireasa mea nu eră în odaia în care intrasem. În locul ei fui primit deci de mătușă-sa, o domnișoară bătrână, care avea datina a me întimpină totdeauna cu un zimbet sarbed pe buzele ei sbărcite. Acest zimbet pe care domnișoara bătrână îl consideră ca foarte seducător și cochet, între slte împregiurări me umplea de veselie, acum me irită peste măsură. Eram p'aci să erump în cuvinte necompleșante, îmi stăpânii înse mânia și întrebaî:

— Unde e Laura?... Ce i s'a întâmplat?

Bătrâna se grăbi a-mi răspunde prima dată la întrebarea ultimă.

— Mare nenorocire! hm, hm... Mare nenorocire!

Glasul ei sună urit ca croncănitul corbilor, și cu toate acestea se 'ncumetă încă a zimbî.

— Pentru Dumnezeu, ce e cu Laura? E bolnavă?

— E sănătoasă ca mărul. Dar mergi de auzi nenorocirea din gura ei.

Își întinse mâna cea seacă către ușă, dându-mi să 'nțeleg că Laura e acolo.

Întrai.

Laura ședea pe divan și-ș ținea obrazii acoperiți cu mâinile. Îndată ce observă din sgomotul pașilor mei că me apropiasem de ea, își descoperi fața și aruncă pe mine o privire lungă, indușoată, care me pătrunse ca o săgeată până 'n inimă.

— Ce ți-e Laura? Ce s'a întâmplat? De ce plângi?

— De ce nu-mi spuți ce-ți apasă inima?

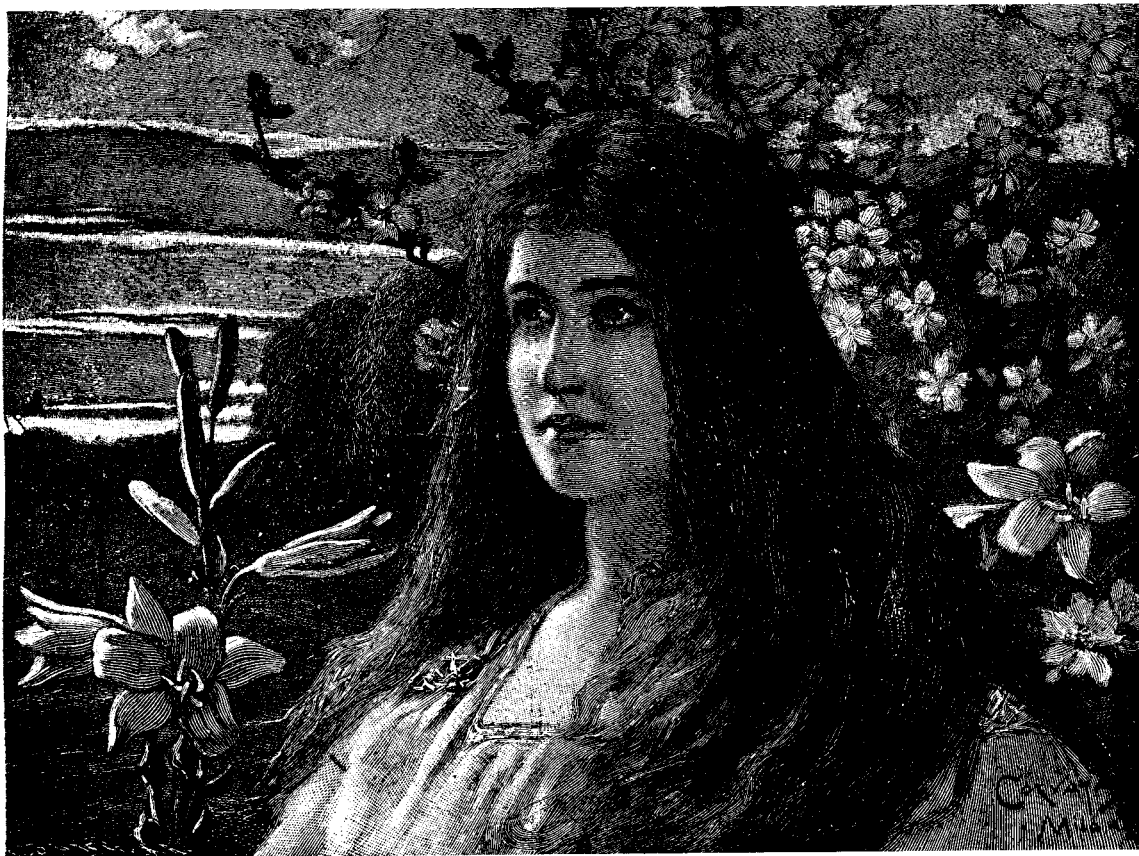
— Nu te grăbi... Pe rând vei ști toate... Prima dată mi-e datoria să te absolv de obligamentul cu vântului dat. Din momentul acesta, Emil, ești liber. — Să fi mai fericit cu alta, decât ai fi fost cu mine.

— Laura!... Iubită Laura!...

Aceasta exclamațiune scurtă, înse cuprindeătoare, îmi exprimă toată amărăciunea și durerea nimicitoare ce mi se grămădise în glurul inimii.

— Sunt săracă — continuă Laura trist. — Tata și-a pierdut toată averea. Eu nu pot fi nevasta ta.

Cuvintele ultime le rostii cu resignație dureroasă. Îndată ce pricepuți că nenorocirea despre care

V i s a r e.

— O nenorocire mare mi s'a întâmplat, care poate ne va despărți pentru totdeauna.

Mi se opri, pe câteva minute, răsuflarea. Iarăș acelea cuvinte fatale!

Nu me pot lăuda că aş avea talentul de a putea cunoaște din semne esterne ce se petrece în internul cutărui om, dar totuș tonul Laurei, în eare pronunsiase aceste cuvinte, nu mi se părù sincer; tristeța ce vibră în dânsul eră mai mult forțată decât naturală.

O prinsei deci, cu gingășie iubitoare, de mâni și privindu-o în ochii-i lăcrimoși, o întrebai cu intimitate călduroasă:

vorbiă Laura, e numai pierderea averii, simții o bucurie nebună. Eram vesel, că Laura a devenit săracă întocmai ca și mine.

— Aceasta nu e cauza care să ne despărtească — zisei deci cu entusiasm. — Dacă numai aceasta e nenorocirea eu care m'ai inspăimântat, putem serbă nunta noastră în ori care zi.

— Nu ți-e destulă nenocire sărăcia mea? Din ce vom trăi, dacă me vei luă de nevastă?

Eu luai o poziție solemnă și respunsei cu pathos înălțat:

— Vom lucră pentru susținerea noastră! Sunt avocat și-mi merge foarte bine!

Solemnitatea poziției ce o luasem aduse cu sine să adaug la adevăr o mică minciună nevinovată. Aceasta mi-o poate iertă ori și cine, căci așa cred, n'am păgubit pe nime, când am zis că-mi merge bine, cu toate că de când imi obținui diploma, n'am dat față nici cu un client.

Abia finii și Laura sbură fericită în brațele mele.

— Acest lucru imi place — o măgulii — că te consolezi atât de iute.

— Iartă-me, Emil, — imi șopti Laura acum cam rușinată.

— Ce să-ți iert? Nu mi-ai greșit nimic. Din contra, me simt cu mult mai fericit ca până acum.

— Am mințit când ți-am zis că sunt săracă. Tata nu și-a perdut averea.

Eū me desmeteciū din îmbrățișările ei.

— Ți bați joc de mine? — zisei rece, depărându-me câțiva pași de ea.

— Iartă-me, Emil, dar am fost silită să rischez aceasta probă, ca să-mi fie fericirea deseversită. Acum sunt convinsă că me iubești pe mine, nu a-veea mea.

Ce eră să fac acum?

Imi părea bine că am eșit învingător și am suportat proba Laurei fără șovăire. Aceasta împregiurare me făcū să me mpac cu Laura, pe care îmbrătoșându-o, depusei pe fruntea ei un sărut de pace.

Tit Chitul.

N u ț i.

(Novelă turcească. După Vinco Zoric.)

Eră într'o zi de primăvară a anului 1890, când oficiantul imperial Murad Bey părăsi Seraskieratul în Constantinopol, în care împărăția turcească, întru cât nu e reprezentată prin Sultan, își are reședința sa. Eră pe la 2 ore din zi și timpul de lucru prin bureauri trecuse. Murad Bey se îndreptă spre poartă, când îl ajunse colegul seū Soliman Effendi. Astfel plecară amândoi spre port, de unde o luntre avea să-i ducă acasă. Ei locuiaū în suburbiul „Eiub“.

Atât Murad, cât și Soliman, aparțineau Turcilor moderni, a căror devisă eră și este: „Reforme pe toate terenele“.

„Am audīt că ai fost azi la escelența Sa Kassim Pașa? — întrebă Murad Bey.

Soliman rise cu hohot și răspuse: „Am fost la el și totodată și martor la o scenă foarte hazlie! Ascultă: Kassim Pașa își alungă tocmai pe „Imrakarul“ (mai marele grajdurilor de cai la Turci) seū. El, Kassim Pașa, ține 10 cai, dară cheltuielile pentru susținerea acestora erau foarte mari, așa că Kassim Pașa s'a hotărīt să revidieze socoteile. Atunci observă el că „Imrakarul“ seū îl înșelase de zeci de ani în modul cel mai obraznic. Așă, de exemplu, se aflaū induse miū de „Piasteri“ pentru potcoavele cămiloror.

„Cum? — zise ridēnd Murad Bey, — potcoave pentru cămile; asta prea e un lucru obraznic.

„Hotărīt, — răspuse Soliman, — și când Kassim Pașa supērat foc, il certă pe „Imrakar“ pe motivul, că cămilele nu se potcovesc, „Imrakarul“ își

dete dimisia din postul seū zicēnd, că el nu se dimitte să servească într'o casă unde stăpānul căsii se îngrijește de toate nimicurile. Kassim Pașa i-a și dat drumul, dară restul banilor l-a plătit Kassim pașa în potcoave de cămile, socotite cu acelaș preț, cum le-a socotit „Imrakarul“. Acest lucru a produs mare haz și Kassim pașa se simțea așă de bine, încāt mi-a dat vre-o 40 de subscrieri, între cari unele foarte prețioase și însemnate, pentru cari altcum ar fi trebuit să aștept foarte mult.

Asfel ajunseră la podul care împreună Constantinopolul cu Galata.

Murad Bey luase, din considerațiuni pentru de-a putea face o carieră strălucită, pe fata unui oficiant înalt de curte, cu numele Abba.

Ei se suiră într'o luntre și în scurt timp ajunseră la „Eiub“. În momentul când Murad Bey voi să plece spre casă, zise Soliman cătră el: „Dacă ai puțin timp, m'aș bucură foarte tare să vii cu mine! Eū aș face nevestei mele o mică surprindere, cumpērându-i o servitoare și spre scopul acesta voiū cercetă basarele vēndētorilor armeni și georgieni, cari aū sosit tocmai eri cu marfă proaspētă!“

Murad Bey scoase orologiūl seū și zise: „Dacă îți face plăcere, vin bucuros!“

În curēnd ajunseră la basare. Vēndētorii îi conduseră în lăuntru într'o sală unde se aflaū vre-o 10—15 fete tinere. Acestea fete, fără excepțiune, pe cari le vēnd părinții lor chiar și în contra legei comericiului cu sclavi, sūnt aduse la Constantinopol, consideră drept mare fericire de a ajunge în haremul unui om bogat. Căci acasă nu are, decât lucru mult, trudă și osteneală și ascultare oarbă față de bărbat. În „harem“ inse, dacă e frumoasă și cuminte, poate ajunge o doamnă bogată și o stăpānă peste mulți sclavi și slave, și dacă are noroc, poate ajunge chiar și Sultană. Și despre acest lucru și aceasta fericire visează ele toate.

Cum umblaū ei prin sală, Soliman se dase 'n tērg pentru una, iară Murad audi niște suspinuri și vātări și curios privi după o perdea, care închidea un colț al salei. Aici zăcea pe o saltea de paie o copilă cam de vre-o 12 ani, cuprinsă de friguri. Buzele ei șoptiau cuvinte neînțelese și din când în când sgrăbălia cu mânilor prin aer, ca și când ar voi să se apere de ceva.

Vēndētorul se apropiă de Murad și îi zise: „Privește dle; ce nenorocire a dat peste mine; fata aceasta care m'a costat mai mult, s'a îmbolnăvit și de sigur va muri!“

„Nu ai chemat vre-un medic? — întrebă Murad.

„A fost un om aici, — răspuse vēndētorul, — un om care se pricepe la boale (el e prietinel meu) și acesta a zis că fata trebuie să moară.

„De ce nu ai chemat un medic francez?“

Vēndētorul dādū din umeri: „Acea costă mulți bani, și dacă fata trebuie să moară, de ce să mai cheltuesc cu ea? Și așă am destulă pierdere, căci am cumpērat-o de la tatăl ei cu 1000 de piasteri. Afară de aceea, am mai avut spese cu transportarea și susținerea ei.

„Va să zică, — observă Murad, — tu nu vōiești să faci ceva pentru ea?“

„Nu mai dau nimica! Dacă vōește Dzeū ca ea să se însănătoșeze, ea se va face sănătoasă și fără ajutorul medicului. Iar dacă va vōi Dzeū, să o ducă

În cer, atunci medicul francez nu mai poate ajuta nimica. Bolnava și-a pierdut conștiința și nu știe ce se întâmplă cu ea; durerile nu le mai simte, deci ce să me fac?”

Pe Murad îl cuprinse mila de tinera și frumoasa fată, care avea să moară aci. Eră datorință omenească pentru ameliorarea stării ei. El se cugetă la fericirea care l-a ajuns prin nașterea fiului său, el se cugetă și la aceea, că „Koran“ul poruncește de a face bine, și de a se îngriji cu deosebire de neputincioși și bolnavi și-l întrebă pe vîndător:

„Cât ceri tu pe fata aceasta bolnavă?”

Vîndătorul îl privi cu neîncredere și zise: „Dle, eu nu o pot vinde! Căci fata va trebui să moară și me vei numi înșelător.

„Ei, și dacă cu toate acestea aș voi să o cumpăr?”

„Bine, dle! Dă-mi 15 piasteri, ca să acopăr cel puțin speșele avute cu transportarea ei; dară să nu-mi faci reproșuri dacă fata va muri; căci atunci tu ai aruncat banii de la tine!

Murad dădu vîndătorului o asemnație pentru 15 piasteri cătră zaraful grec, care îi administră banii și porunci să trimită pe Nuți la casa lui. Își luă rămas bun de la Soliman, carele încă tot nu-ș găsise servitoare pe plac și grăbi spre casă.

II

Bietul Murad! Amar s'a mai înșelat când a crezut, că femeia sa se va bucura de fata cumpărată. O nevestă turcească privește totdeauna cu neîncredere o fată tineră, pe care o cumpără stăpânul, chiar și dacă e sclavă, căci foarte ușor se poate întâmplă, că din sclavă ce a fost la început, să ajungă ea iubită stăpânului. Ce e drept, Murad, ca turc modern, se mulțamea cu o singură nevestă, înse legea îi permitea de-a avea ori și când până la 4 neveste și totodată avea dreptul de a ridică o sclavă la rangul de nevestă.

Comunicându-i Murad nevestei sale Abba, că peste o oră va sosi Nuți, răspuse prin aceea că plânse și începuse să strige. Ea susținea că el e fără nici o considerare, că aduce o bolnavă în casă, prin care se va bolnăvi toată casa. În privința aceasta apoi nevestele turcești sînt iscusite cu „punerea sub păpuc“, cu deosebire când bărbatul se mulțamește cu o singură nevestă.

Și Murad se supuse rugărilor și plînsurilor nevestei sale întru atîta, că promise că de-ocamdată nu va aduce pe Nuți în „harem“; ea va rămânea în „Jelamlık“, adică va locui în despărțământul servitorilor. Dară Abba nu se mulțamea nici cu aceasta, zicînd că boala nu întrebă de păreți, ci din Jelamlık va trece de sigur în „harem“. Ba ce e mai mult, îi făcu imputarea că voește să-o ucidă pe ea și pe copilul ei prin aducerea unei bolnave. Murad Bey o luă cu binele. Dară insedar. Atunci îi declară, că el ca stăpânul casei, nu poate să-i dea drumul, după ce odată a primit-o, dară promise nevestei sale că îi va da drumul, sau o va vinde, îndată ce se va însănătoși.

(Finea va urmă.)

Tavi.

Stejerean.

(Baladă populară.)

Pe țermurea Dunării
Merg cătane tinerele
Cântând de dor și de jele,
Merg cătane la 'mpărat
Cântând de dor și bănat.
Nime 'n lume nu-mi cântă
Ca Ioanu
Stejereanu,
Înălțuț
Ca un brăduț,
El cântă și dăinuia:
„Ciudă-mi Doamne mi ciudă,
Că cel neamț inecuiat
La cătane m'o luat,
În mondure m'o 'mbrăcat,
În mondur de-l cătănesc,
Să plâng Doamne să jelesc,
Să plâng mamă,
Să plâng tată,
Să plâng frați,
Să plâng surori
Și să me topesc de jele
După mândre tinerele,
Și să me topesc de dor.
După joc și după clacă,
După mândra mea lăsată,
După steag și ședători,
După fete sprîncenate,
După mândrele lăstate.
Cântați frați,
Cântați fêrlați
Dorul de vi-l ușurați,
Da nu doru făr' jelea,
Că ni cam lungă calea,
Ca de-aci până la Beciu,
Nu veți frate, om de-a nost,
Făr' veți, Doamne, străineț,
În mondure civilești,
De-ți vine să 'nebunești.
Frunză verde alunea,
Da cu ei cine-mi merca?
— Trimbițașu cu trimbița
Și dobașu cu doba,
Trimbițașu trimbița
Și dobașu dobălia:
„Pași departe
Măi fêrtate,
Că vin turci
De la Căcuci.
Da de mers cin' mai merca,
Da, mândra lui Stejereanu,
Mândra merca
Și dăina:
„Împérate, înălțate,
Slobođi-ne drăguții,
Că murim fără dănuș,
C'am avut și eu avut
Drăguț alb ca hărtia
Și ușor ca pasărea.
Dare-aș Doamne, mult aș da,
Ca să mai vîd pe badea,
La pîrlazu de nuele,
Prindîndu-me peste șele,
Să-mi dea verigi și inele
Și buzuțe subțirele.
Să-l mai vîd odată 'n sat,
Făr' de jele și bănat.
Cu clopu instruat,
Chiuind voios prin sat,
Că de când badea s'o dus
Măgele la gât n'am pus.
Frunză verde din răpciune,
Că mi-i inima cărbune,
Inima și sufletu,
După badea săracu“.

Auđită în Budatelec. (Câmpia Ardealului.)

Cul. de :

Theodor A. Bogdan
învîț. în Bistrița.

SALON

P i e r d u t .

De când a dat de veste prin sat că reghimentul nru 201 are să fie mutat iar de la Viena la Sibii, „domnul notarăș“ nu mai avea odihnă de lelea Maria. Aveau ele și alte femei din sat copil în acel reghiment și se bucurau, firește, că au să le vină mai aproape, ici la depărtare de un ceas, de colo din fundul împărăției. Dar veți, că al lelii Maria eră ofiter!

Și acum, domnul notarăș în fiecare dimineată, cum se sculă, găsiă pe lelea Maria în bucătărie, așteptându-l să-i spună „ce mai zicea pe la novele (gazete)“ despre sosirea reghimentului.

Și dacă domnul notarăș nu-i putea spune, fiind că nu știe încă, anume în ce zi aveau să sosească feciorii, atunci începea dânsa să povestească despre Mitruț al ei, și par' că nu mai avea de gând să isprăvească.

Domnul notarăș, care știe pe de-a rostul toată istoria asta, o lăsă să spună și plecă la cancelarie, iar lelea Maria se întorcea atunci la jupâneasă, la slujnică, sau cine se întâmplă în bucătărie, și-și spunea povestea, mereu aceeași și în totdeauna cu câte un amănunt nou: Cum Mitruț al ei eră cel mai deștept băiat din școală, și cum domnul învățător l-a povățuit, pe ea și pe bărbatu-so să-l dea la învățătură mai departe în oraș, apoi după ce Mitruț a isprăvit patru școli la oraș, cum i-au făcut hârtii și l-au băgat la școala militară. Peste cinci ani a eșit ofiter, dar chiar atunci i l-au luat și l-au dus la Beciu de n'a mai știut de-atunci nimic de dânsul. De, Beciul nu-i colea, cale de zile întregi și de săptămâni, și Mitruț trebuia să stea să învețe feciorii la ezersir și n'avea vreme să serie. Dar acum...

În sfârșit, într'una din dimineți, domnul notarăș ieși cu vestea:

— Ei, lele Mărie, să știi, că mâne dimineată sosește reghimentu cu trenu la Sibii.

Lelea Maria luă atunci un aer solemn, grav, și de astă-dată nu-ș mai repetă povestea. Porni așe-dat spre casă și spuse și ea lui Mitru, bărbatu-seu:

— Ei, Mitre, să știi că mâne vine Mitruț cu reghimentu.

Mitru, om tăcut și cam ursuz din fire, nu zise nimic. Cu toate astea o lumină de duioșie trecu și prin ochii lui. Pe el îl mahnise mai mult înstrăinarea singurului său copil și nu-i putea găsi aceeaș scuză ca nevastă-sa. Totuș își zicea că acum, când avea să fie atât de aproape de dânsii, o să se mai întoarcă și pe-acasă.

Abia se crăpă de zi și lelea Maria eră pe drum spre Sibii. În mâna dreaptă purtă o legătură în care strinsese un cozonac și câteva ouă roșii. Le ducea lui Mitruț al ei, că doar nu eră să-i iasă cu mâna goală înainte.

Când ajunse lelea Maria, gara încă eră pustie. Se aședă pe o bancă, cu ochii duși pe șinele pe cari avea să sosească trenul care-i aducea odorul... Și în gândul ei îl revedea acū mic, mic de tot, alergând cu pași mărunți prin casă, neastemperat, răscolind toate și umplând odăița mică și scundă de risu-i argințiu... O duioșie nespūsă îi umeziă ochii duși și îi lumină fața sbârcită și pârlită de soare.

Nu-ș putea da seama cât timp stătuse așa, în vreme ce peronul se populase de funcționari, ofițeri și alți oameni, fel de fel, — când de-odată un sunet neașteptat și asurzitor de clopot, tocmai la spatele ei, o făcu să tresară puternic și să sară drept în sus.

Deja din depărtare se zăria trenul venind, — un șarpe lung negru, lăsând în urmă-i o dungă albă de fum.

Încă un moment, și monstrul de fier intră, pu-făind și tișnind, în gară...

Ușile vagoanelor se deschideau și ultimele țisneli ale mașinei oprite se amestecau acum ca un vavilon de glasuri omenești. Esclamații de recunoaștere, risete, chemări de ordonanțe se amestecau într'un haos zăpăcitor.

Peronul se umplea de uniforme.

Lelea Maria remăsese un moment uluită, cu ochii căscați mari, cu gura întredeschisă și ținându-si legătura strinsă în degetele-i tremurătoare de emoțiune.

D'odată tresări și alergă spre ușa unui vagon, în care se arătase un moment un tinăr ofiter blond, cu o mustață mică și cu ochii negri și vioi. Acum ofiterul se întoarse și părea a vorbi cu un tovarăș. Lelea Maria se opri la ușa vagonului așteptând.

Auți un hohot de ris înăuntru, apoi câteva vorbe nemțești din cari nu înțelese decât cuvântul *baron*, apoi un zăngănit de sabie, — și doi ofițeri săriră jos din vagon, fără să o bage în seamă. Ea alergă în urma lor și prinse pe unul de mânica mantelei. Acesta se opri, se întoarse brusc și d'odată se roși până în albul ochilor.

Lelea Maria, uimită, și ne mai știind acum cum să începă vorba, întinse legătura cu cozonacul și ouele și îngână:

— Iacă... Mitruț dragu mami... țî-a adus mama...

Dar cei doi ofițeri schimbaseră într'acestea câteva vorbe nemțești și se depărtară repede, pierdându-se în mulțimea de uniforme.

Lelea Maria nu putuse să înțelcagă vorbele lor. Celalalt, străinul, zisese:

— Ce este, frate?

Iar Mitruț al ei răspunsese:

— O cerșetoare... Aidem de grabă.

— Aide, ce mai stai, nu mai vine nici un tren acū, cărăbăneșee-te d'acū mai de grabă!
Și lelea Maria ieși, îmbrăncită de unul cu șapca roșie.

Ca într'un vis reu, ea luă mașinaliceșce drumul înderēt spre sat.

Un gol mare i se făcuse în cap și în piept, incapabilă de o gândire, de o simțire hotărîtă. Avea numai sentimentul vag al unei mari nenorociri, al unei catastrofe oribile și iremediabile.

Mitru o înțimpină în prag.

— Ei? l-ai găsit?

Lelea Maria surprinse atunci privirea bărbatu-so

indreptată asupra legăturii pe care o strîngea încă inconștient între degete. Făcî o mișcare instinctivă ca pentru a o ascunde la spate. Apoi răspunse înecată :

— Nu... nu l-am găsit...

Și lăsându-se d'odată în genunchi cu fruntea pe prag, începî a plînge în sughituri.

Mitru se încrunță, trase căciula pe ureche și se întoarse în casă murmurînd :

— Ce ți-e și cu muerea... una-două și-i gata cu plînsul.

Și clipi repede din ochi simțind un nod care i se urcă în gât.

Ion Gorun.

Femeile ziariste.

În Anglîtera multe femei sînt silite să rămîie nemăritate și să-și caute o altă ocupațiune.

Jurnalismul e unica profesiune pentru care se crede că nu trebuiesc multe spese preliminarî și multe femei engleze au dorința să îmbrățișeze această carieră.

Dna Lowndes își dă părerea sa în privința acesteia în „Englis Illustrated Magazine“ : pentru o fată e mai primejdios de a îmbrățișa jurnalismul decît pantru un tîner, mai ales dacă nu e provădută cu o zestre frumoasă care să-i permită să trăiască vre o cîtiva ani fără leafă.

Ceva mai mult, dna Lowndes povățuește pe tinerele sale prietene să călătorească trei sau patru ani în străinătate, mai înainte de a se da gazetăriei.

Începuturile gazetăriei sînt mai grele decît se poate presupune, și câștigurile nu prea sînt laudate, ceea ce nu împiedică ca la Londra să se fondeze deja două asociațiuni de dame ziariste.

Cele mai bune chiar, cari acum fac parte din cele mai importante redacțiuni, au început cu corespondențe trimise din provincie vre-unui ziar modest.

Succesul ziarismului nu e în totdeauna egal, un oarecare timp s'au apreciat specialiste, acum sînt la favoare acelea cari știu să se adapteze la felurile genuri ale acestei profesiuni.

Răsboiul a fost fatal pentru femei : în 1900 ziarele erau pline de materie militară, și colaborațiunea femească eră respinsă.

Femeile se puseră să studieze argumentele militărești, să descrie scene de eroism : dar cînd învîțară să scrie după răsboi, cetitorilor le pieriseră gustul și nu mai voiaș să știe d'asă ceva.

Mai toate ziarele mari londoneze au o femeie în redacțiune, și numai pentru articolele de modă și de argumente casnice, dar nu pentru servicii mai importante, ca convorbirile cu oamenii celebri.

Cea mai cunoscută e miss Billington, redactoare la „Daily Telegraph“.

Pînă acum cîtva timp miss Flora Shaw redijă partea colonială din „Times“ ; miss Friederichs a făcut articole politice în liberala „Westminster Gazette“. Dna Grawford e corespondenta particulară a lui „Daily News“ ; și multe ziariste londoneze sînt corespondente ale ziarelor continentului.

Dna Lowndes dă multe sfaturi tinerelor sale colege, între altele sînt unele curioase.

Ea le povățuește să studieze legea asupra difamațiunii, și să nu prea supere prea mult directorii ca să fie plătite.

Romanul unei princese.

Zeul Amor a probat săptămînilor trecute de nouă că covărășce toate pasiunile omenești. Puterea lui nemărginită a îndemnat pe o princesă să renunțe la toate, la glorie și strălucire, la tron, în schimbul unei vieți petrecute în dragoste.

Aceasta princesă este soția moștenitorului de tron al Saxoniei, Louise Antoinette, care sub impresiunea sugestivă a amorului, ș-a părăsit bărbatul și cu el împreună tronul la care avea să se urce cu timpul.

Casul acesta a produs mare senzație în toată lumea. Cronică scandaloasă s'a îmbogățit cu o pagină rară, căci persoana pentru care princesa a adus aceasta jertfă, cu care a fugit de la bărbatu-seu, este un fost profesor de limba franceză la curtea saxonă, cu numele Giron.

Scandalul se mai mărește prin faptul că principesa are copii, ba și acum se află în stare binecuvîntată.

Portretul princesei, alături de al fostului ei bărbat, drept curiozitate, se află pe pagina a treia a revistei noastre.

Să ne eurățim limba.

— Rubrică permanentă. —

De cîtiva ani s'a ivit în literatura noastră un fenomen, care schimbă ordinea gramaticală a cuvintelor și pune verbul la fine.

Imitînd stilul biblic, unii au început să scrie „siliți sîntem“ în loc de „sîntem siliți“, — „dator am fost“ în loc de „am fost dator“ și așa mai departe.

Felul acesta d'a scrie s'a răspîndit binîșor, căci mulți sînt de părerea, că așa e mai bine, mai frumos și mai cu seamă mai original.

Nu-i vorba, sînt casuri unde forma aceasta de scriere se poate întrebuiță cu succes, anume atunci cînd voim să punem un pond mai mare pe cuvîntul avansat înaintea verbului ; casurile aceste inșe sînt eșecțiuni : deci a face din ele regulă generală, este o greșeală, înseamnă a diformă limba.

Cetiți pe cei mai buni scriitori ai noștri și nici la unul nu veți găsi aceasta ordine de cuvinte. Nici un scriitor renumit de dincolo nu întrebuițează frase ca : nevoiți sîntem, dator am fost, — de ce să le seriem toamai noi ?

Nu băgați de seamă că se schimonoseșce limba ?

Dr.

LITERATURĂ.

Alb și Negru. De Ion Gorun (Alexandru Hoș) a scos la lumină sub titlul acesta la Bucureșei un volum de schițe. Scrise aproape toate pe subiecte psihologice, ele ne înfățișează momente prinse din viață, pe cari autorul le prezintă cu colorii vii și cu o limbă ușoară. Toate scurte și bine închiegate, formează un mozaic de lectură plăcută. Drept specimen reproducem una din ele în nr. prezinte. Tiparul frumos. Prețul 3 lei.

„Telegraful Român“ de cincizeci de ani. La finea anului trecut ziarul „Telegraful Român“ a implinit cincizeci de ani. Din incidentul acesta, actualul redactor dl T. V. Păcățianu a scris în numărul prim al anului nou istoricul acestui ziar. „Telegraful Român“ întemeiat de episcopul Șaguna, a apărut la începutul anului 1853 în Sibiiu, unde apare și azi. Primul redactor a fost Aron Florian, pe care Șaguna îl adusese acasă din Țara-Românească. Acesta înse a stat puțin la redacție, fiind numit de ministerul justiției din Viena conredactor la buletinul legilor imperiului. Locul său de redactor fu ocupat de dr. Paul Vasiciu, medic și om de litere din Banat. Dânsul a condus redactarea până 'n 28 aprilie 1856. A urmat Ioan Bădilă, care s'a retras în 11 decembrie 1857. A fost înlocuit cu Visarion Roman, pedagog bine cunoscut, care a condus ziarul până în 12 iunie 1858. A urmat Ioan Rațiu, paroc în Alba-Iulia, care a stat la redacție până 'n 29 noiembrie 1862, fiind numit protopresbiter la Hațeg. Sub dânsul a colaborat dnii Parteniū Cosma, Ioan cav. de Pușcariū, Nicolae Popea, dr. At. Marienescu; tot el a introdus în literatură pe redactorul revistei noastre, publicându-i întâia-oadă o poezie în 1859. După el a urmat părintele Zacharia Boiū, pe atunci profesor seminarial, care nu de mult se întorsese din Lipsca, unde își termină studiile. În timpul funcțiunii sale ca redactor s'a petrecut trei evenimente mari: congresul național, dieta din Sibiiu și restaurarea mitropoliei gr. or. române. Urmând o schimbare radicală în politică, Zacharia Boiū s'a retras și în locu-i a fost numit Nicolae Cristea, care a purtat sarcina aceasta timp de 18 ani. A urmat pe rând dnii: Mateiū Voileanu, dr. Remus Roșca, Nicolae Ivan, Silvestru Meldovan, dr. Nicolaū Olariū, Gavriil Hango, dr. Elie Cristea și Teodor V. Păcățianu. Trimitem felicitările noastre bătrânului ziar la acest jubileu rar în ziaristica română!

Premiul Alexandru Ion Cuza, de 6000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: Cari sunt regiunile țării cari ar putea fi irigate, avându-se în vedere rentabilitatea capitalului întrebuintat, și care ar fi sistemul de irigațiune pentru fiecare regiune? Să se facă pe aceste baze un studiu amănunțit pentru o regiune de o suprafață de 5000—10.000 hectare. (Decis. 23 martie 1901.) Lucrarea va cuprinde două părți: I. Considerațiuni generale asupra irigațiilor la noi în țară, și II. Studiul complet al unei regiunii, care s'ar putea iriga cu folos. I. În prima parte se vor studia următoarele chestiuni: 1. Determinarea cantitativă și calitativă a materiilor duse în suspensiune de principalele riuri din țară, în părțile în cari ele s'ar putea utiliza pentru irigațiune. În cari localități irigațiunea ar avea de scop numai udarea terenului, și în cari localități ea ar trebui să serve și la îngrășarea pământului? 2. Cari sunt riurile și porțiunile din ele, potrivite spre a se lua apă pentru irigațiune? În ce măsură s'ar putea face barrage pentru immagasinare de ape? Cari lacuri ar putea servi pentru irigațiune? În ce localități s'ar putea face puțuri, cisterne, captare de izvoare, etc. pentru trebuințele irigațiilor? 3. În ce timpuri ar trebui făcută udarea, precum și durata udării, ținând seamă de toate condițiunile, în cari se găsesc diversele localități, și de culturile cărora le-ar putea prii.

4. Care este cantitatea de apă necesară pe secundă și pe hectar, sau înălțimea totală anuală a apei de irigațiune, ținând seamă de culturi, de pozițiunea topografică și de natura terenului, de perderile prin infiltrațiune, evaporatiune, etc.? 5. Cari sunt sistemele de irigațiune ce ar conveni în anumite localități, ținând seamă de modul cum se face cultura, de cantitatea de apă disponibilă, și de cheltuelile de instalațiune, precum și rentabilitatea capitalului? 6. Care ar fi costul aproximativ pentru a iriga un hectar în diferitele localități? Care ar fi rentabilitatea capitalului întrebuintat, ținând seamă și de cheltuelile de întreținere? Cari ar fi culturile cari ar produce mai mare rentabilitate? 7. Cum s'ar putea constitui asociațiuni de proprietari, pentru irigarea proprietăților lor? După ce norme s'ar putea regula raporturile dintre proprietari în ce privește construcțiunea, întreținerea și folosința instalațiilor? În ce cazuri ar fi preferabil a se forma societăți speciale pentru irigațiune? 8. Care ar putea fi rolul statului în dezvoltarea irigațiilor la noi în țară, avându-se în vedere modul cum ele s'au răspândit în alte state? Pentru a se răspunde la aceste chestiuni, autorul se va folosi de publicațiunile apărute în țară în legătură cu acele chestiuni, precum și de lucrările făcute în străinătate în condițiuni analoge. Pentru topografia și planimetria diverselor localități se va utiliza charta statului major al armatei. Autorul nu este ținut a face studii proprii pentru localitățile pentru cari nu s's publicat nimic. II. În a doua parte se va face studiul detaliat al unei regiuni de 5000—10.000 hectare, care s'ar putea iriga cu folos, și care s'ar potrive cât se poate mai bine pentru irigațiune. Proiectul va cuprinde: 1. Un memoriu justificat pentru toate dispozițiunile adoptate. 2. Un plan de situațiune general, și planuri detaliate din cari să se poată vedea bine dispozițiunile alese. 3. Profilele șanțurilor, rigolelor. 4. Proiectele lucrărilor de artă necesare. 5. Antemăsurătoarea și devisul lucrărilor de executat. 6. Calculul rentabilității capitalului de construcțiune, precum și ridicarea valorii terenului. 7. Un proiect de convențiune între proprietarii acelei regiuni, dacă sunt mai mulți, pentru construcțiunea, întreținerea și utilizarea apei pentru terenurile irigate. — Terminul prezentării manuscrisurilor la concurs este până la 1 septembrie 1905.

Reviste și ziare. „*Revista Ilustrată*“ din Bistrița, redactată de dl dr. Victor Onișor, a încetat, din lipsa de sprijin. În locul ei a apărut tot acolo sub aceeași redacțiune: „*Revista Bistriței*“ ca organ local al Românilor din comitatul Bistriței, odată pe săptămână. — „*Lumina și Adevărul*“ se numește un nou organ de publicitate, apărut la Șeitin, sub redacția dlui Ioan Roman. Va apărea odată pe săptămână și se va ocupa în deosebi de afaceri administrative. — „*Femeia și Familia*“, va fi titlul revistei noue literare-beletristice, care va apărea în Sibiiu la prima februarie, redactată de dnii Silvestru Moldovan și E. I. Prodan, de două ori pe lună.

Un nou volum de dl Nicolae Gane. Distinsul nostru novelist dl Nicolae Gane a scos la lumina în Iași un volum nou intitulat: „Zile trăite“.

Legende despre Ștefan cel Mare. Dl Simion Teodorescu-Kirileanu (gara Zorleni România) dorind să adune toate legendele despre Ștefan cel Mare, face apel la toți Români cari știu de aceste, să i le trimită.

T E A T R U.

Turneul dsoarei Agata Bârsescu. „Sămănătorul” serie: S'a împlinit o lună de când ilustra tragediana Agata Bârsescu colindă țara românească în ultimul seǔ turneǔ de adio. Pornind din partaa de sus a Moldovii, a vizitat toate orașele mai însemnate, uimind peste tot mulțimea cu puterea geniului seǔ. Înainte de-a părăsi țara pentru mult timp saǔ poate pentru totdeauna, sufletul ei mare a rêvniț să-și ia un neuitat rēmas bun de la poporul român pe care l-a iubit întotdeauna, și nu s'a sfiit să pună piciorul pe cele mai mici scene din orașele de provincie. Când un actor din trupa dsale făcea haz de-o scenă pēcătoasă dintr'un oare-care orașel, spunēnd că nici nu poate să joace cu gust, dēnsai-a rēspuns: „Când faci teatru, nu trebuie să trāeșci decât cu sufletul și nici să nu te gândeșci de calci pe covoare de Persia saǔ pe scândurā murdarā”. Se vede de-aici cātā venerație poartā ea artei dramatice. Peste tot i s'a făcut o primire entusiastā, atāt cāt se poate face în țara noastră. Nu șeiū dacā artista, adorata poporului german, va fi fost mulțumițā în sufletul ei de entuziasmul nostru provincial, ea-și face în fiecare orașel datoria cu aceeaș conșciințiositate, caracteristicā sufletelor superioare. Când după vre-o scenā puțernică, lumea n'o rēsplātiā cu aplausele cuvenite, fără să fie supēratā, se mulțumiā să îngāne, zimbind: „Se vede cā publicul nostru nu-i bine dispus pe ziua de astāzi”. Turneul se va termina la sfēșitul acestei luni, după ce va vizitā toate orașele Munteniei. La toamnă dsoara Bârsescu va plecā în America, angajată acolo pentru cinci-zeci de reprezentații.

Concert și teatru în Biertan. Junimea română din Biertan a aranjat la 7/20 ianuarie concert popular și reprezentație teatrală. S'a cântat trei coruri și s'a jucat „Ruga de la Chiseteu” comedie populară într'un act, de Iosif Vuican. Apoi dans. În paușă Călușerul și Bătuta.

Concert și teatru în Dêrstele Brașovului. Tinerimea română din Dêrstele Brașovului a dat la Bobotează un concert popular cu cântări și declamațiuni; apoi s'a jucat comedia „Cu vota dumisale” de Th. Alexi. După teatru dans.

Concert și teatru în Alțina. La 11 ianuarie s'a dat la Alțina un concert popular, după care s'a jucat „Otrava femeiască” de N. Țințariu și „Arvinte și Pepelea” de Alecsandri.

MUSICĂ.

Dsoara Aurelia Cionca la Lipsca a trecut cu un splendid succes examenul de admitere în conservatorul de musică, unde va avea să-și completeze studiile, cu cei mai renumiți maestri.

Serată musicală declamatorică în Feldioara. Corpul didactic din Feldioara a dat în ziua de anul nou o serată musicală-declamatorică. Programa: 1. Cuvēnt de deschidere, * * 2. Cântec de seară, cor bărbătesc de N. Popovici. 3. Actul al II-lea din „Despot Vodă și Ciubăr”, de V. Alexandri. 4. a, Mușicanții de la Praga, cor bărb. b, Marș ostășesc, cor. bărb. de Flondor. 5. Declamațiune comică. 6. Msrș, cor bărbătesc de Stanz. După reprezentație joc.

Concert în Deva. Corul bisericei gr. or. române din Deva a dat la 6/19 ianuarie concert popular în sala redutei. După concert a fost dans.

Concert în Zgribeșci. Corul bisericei gr. or. române din Zgribeșci de lângă Lugoj a aranjat în seara de Bobotează un concert cu cântări și declamațiuni. După concert dans.

Concert în Făgăraș. Un grup de teologi din Sibiu a dat a treia zi de Crăciun un concert în sala otelului Lauritsch. După concert a fost dans.

PICTURĂ.

Expoziția Marinescu-Vâlsan la București. Talentatul pictor dl Marinescu-Vâlsan a expus la Ateneul Român din București aproape 200 de tablouri lucrate după natură, în fața priveliștei solemne și inspirătoare a naturii dumnezeieșci, cu figurile muncii, cu adorațiune pentru frumusețea vorbitoare a pământului și a cerului. Toate aceste peisaje sânt simțite cu inima unui locuitor al câmpului, cu sufletul unui înamorat. Înainte de a fi traduse pe pânze, ele sânt mângălate în gând, sânt visate cu drag. De aci vine adâncă înțelegere a naturii de care e înzestrat artistul; de aci pētrunderea fenomenelor ei de lumină și de culori; de aci puterea de a cuprinde și idealisā o situațiune.

G E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Ioan Bunca, profesor la gimnaziul gr. or. românesc din Brașov, s'a logodit cu dsoara *Leontina Onițiu* din Sibiu - Dl *Constantin Doboșan*, absolvent de teologie din Mēhala, s'a logodit cu dsoara *Silvia Silojoavă* în Denta.

Statua Maj. Sale în Caransebeș. La 27 iunie a. e. vor fi 30 ani de când confiniile militare au fost alipite către patria mamă. Consiliul comunal al orașului Caransebeș a decis sâmbătă să serbeze aceeaș zi și la propunerea dlui Ilie Curescu, președinte al comunității de avere, s'a decis să ridice și o statuă M. Sale. La serbare vor fi invitate toate orașele fostului confiniu militar, precum și comitatele bănățene. Cheltuielile se vor acoperi din colectă publică, iar orașul va da și el 2000 coroane. Pentru a patronā sērbările va fi rugat P. S. Sa episcopul N. Popea, comit. suprem Pogány și deputatul Jaka. Președinte de onoare al comitetului aranjator va fi P. C. Sa archimandritul Filaret Musta, iar președinte executiv vicișpanul Fialka, vicepreședinți dl C. Burdea, primar, dl I. Curescu și P. Brancovici. Statua va fi executată de sculptorul Fădrusz János.

Adunarea generală a institutului „Bihoreana” din Oradea-mare se va ținea la 26 februarie. În nr. viitor vom publicā convocarea și bilanțul. Acum anticipăm, că anul 1902 s'a încheiat cu un progres frumos. În toți ramii de operațiune s'a făcut spor.

Carneval. *La Blaș* Reuniunea femeilor române greco-catolice va aranjā în 24 ianuarie n. bal în otelul Univers.

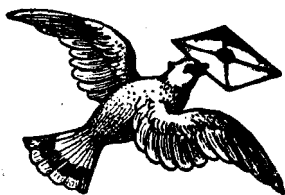
Adunare de învțători în Timișoara-Fabric. Reuniunca învțătorilor de la școalele populare gr. or. române confesionale din protopresbiteratele Timișoara, Belinț, Comlăușul-mare și Lipova se va în

runi la adunare generală în Timișoara-Fabric, la 16/29 ianuarie, sub presiunea dlui Vasile Goldiș, comisar consistorial.

Trăsură automobilă electrică. Marconi, inventatorul telegrafiei fără sirmă, a inventat o trăsură automobilă electrică a cărei construcție s'a sfârșit acum la Livorno. La acest automobil nu va fi nevoie de nici un fel de lichid și greutatea bateriilor electrice va fi de 137 kilograme. Încercările se vor face la Paris. Acumulatorii vor putea face 900 kilometri fără a fi reîncărcați.

Au murit: *Ioan Petric*, protopresbiter emeritat al tractului Brașov, în Brașov la 3/16 ianuarie, în etate de 87 ani; — *Alexandru Vlădicescu*, veteranul artist dramatic, la Galați, în etate de 70 ani; — *Maria Pêreu*, soția parocului Ioan Pêreu din Agnita, la 29 decembrie v., în etate de 54 ani; — *Petru Tanco*, preot gr. cat., în Monor (Năsăud), la 14 ian., în etate de 85 ani.

Poșta redacției.

Timișoara. Nu înțelegem rostul întrebării. Constatăm înse că în anul acesta încă nu ne-ai trimis nimic.

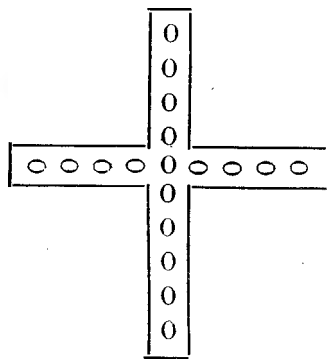
Un suspin din străinătate și celelalte nu sunt la nivelul d'a le putea publică.

D. Acuma nu. Poate mai târziu.

Crucea de diamante.*

O doamnă se duce la un giuvaergiū, cu opt-spre-zece diamante și-i cere să-i facă o cruciuliță, dar să așeze diamantele astfel încât, plecând de la piciorul crucei și numărând de jos în sus până la vârf, cum și de la piciorul crucei la marginea fiecăruia din cele două brațe ale crucei, să fie câte zece diamante.

Giuvaergiul desenează crucea, arătând locul celor opt-spre-zece diamante ca în figura următoare :

— Prea bine, îi zice doamna, dar eu aș vrea să-mi faci crucea numai cu 16 diamante, aședate în acelaș fel, și să-mi rămăe 2 pentru o păreche de cercei.

* La dorința din mai multe părți începem din nou să publicăm aceasta rubrică, oferind cetitorilor noștri câteva momente de distracțiune.

Red.

Cum a aședat giuvaergiul diamantele pe cruce, astfel încât, plecând de la piciorul crucei și numărând de jos în sus până la vârf, cum și de la piciorul crucei la marginea fiecăruia din cele două brațe, să fie tot câte zece diamante?

Dintre deslegătorii acestei probleme, cel care va ieși la sorți, va primi un premiu din partea administrației.

Termenul deslegării e 10 februarie n.

Călindarul săptămânei.

Dom. după Botez, Ev. dela Mat. c 4, gl. 7, v. 1.

Ziua sept.		Călindarul vechiū	Călind. nou
Duminică	12	M. Tațiana	25 Pavel
Luni	13	M. Ermil	26 Policarp
Marti	14	Părinții din Sinaina	27 Ioan
Mercuri	15	C. Pavel	28 Carol
Joi	16	Lanțul Ap. Petru	29 Francisc
Vineri	17	† C. Antonie	30 Martina
Sămbătă	18	P. Atanasie	31 Petru Nol

Cei ce nu și-au achitat încă abonamentul, sūnt rugați a-l refuī în curēnd, căci abonamentul se plăteșce înainte. Cei ce nu vor să se mai aboneze, să ne înapoieze numărul acesta, ca să le sistăm expediarea.

Proprietar, redactor respunđător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

în ORADEA-MARE.

Capital social 600.000 coroane.

1. Primeșce bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plăteșcei interese de 5%. Darea după interesele de depuneri o plăteșce institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărăneșce pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărăneșce.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrigēșce afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

1—12

Diracțiunea.